

Czym jest demos? Analiza porównawcza teorii Ernesto Laclau i Jacquesa Rancière'a

Demos, jako centralna kategoria w teorii politycznej, odnosi się do zbioru obywateli, którzy tworzą polityczną wspólnotę. Jest to pojęcie kluczowe dla zrozumienia demokratycznych praktyk, struktur władzy i legitymizacji politycznej. Współczesne teorie polityczne często odwołują się do pojęcia demos, aby zbadać, kto jest włączony lub wykluczony z politycznego procesu, a także jakie są mechanizmy tworzenia i utrzymywania wspólnoty politycznej. W niniejszym eseju dokonam analizy porównawczej dwóch wpływowych teorii na temat demosa, autorstwa Ernesto Laclau i Jacquesa Rancière'a, aby zrozumieć ich podejście do tego pojęcia oraz jego implikacje dla współczesnej myśli politycznej.

Ernesto Laclau, znany ze swojego wkładu w rozwój postmarxistowskiej teorii hegemonii, wprowadza pojęcie demosa w kontekście swojego ogólnego rozumienia polityki jako pola hegemonicznej walki. Według Laclau, demos jest konstruktem dyskursywnym, który powstaje w wyniku procesu artykulacji politycznej. To, co definiuje demos, to nieustanna walka o znaczenie i reprezentację, w której różne grupy społeczne starają się ustanowić swoje roszczenia jako uniwersalne. Demos w teorii Laclau nie jest stałą, esencjalną kategorią, ale dynamicznym i zmieniającym się polem, w którym tożsamości są negocjowane i renegocjowane w procesie politycznym.

Laclau podkreśla znaczenie populizmu jako mechanizmu tworzenia demosa. Populizm, w jego rozumieniu, jest strategią polityczną, która polega na konstruowaniu „ludu” jako suwerennego podmiotu przeciwstawiającego się „elitom”. W tym procesie, różnorodne grupy społeczne mogą być zjednoczone pod jednym sztandarem, tworząc wspólne tożsamości i cele

polityczne. Populizm, jako forma artykulacji politycznej, jest zatem narzędziem, za pomocą którego demos może być tworzony i mobilizowany w politycznej walce o hegemonię.

Jacques Rancière, z kolei, przyjmuje inne podejście do pojęcia demosa. W swojej filozofii politycznej Rancière podkreśla fundamentalną równość wszystkich ludzi jako podstawowy fakt polityczny. Demos w jego rozumieniu jest związany z ideą „polityki jako niezgody” (politics of disagreement), w której polityka pojawia się wtedy, gdy ci, którzy są wykluczeni lub nieuznawani przez istniejący porządek społeczny, domagają się równości i uznania.

Rancière różnicuje „policję” (police) od „polityki” (politics). „Policja” odnosi się do istniejących struktur władzy i porządków społecznych, które regulują życie społeczne i utrzymują status quo. „Polityka” natomiast to momenty niezgody, w których wykluczeni domagają się uznania swojej równości i podmiotowości. Demos, w tym sensie, jest zawsze związany z aktem politycznym, w którym niewidzialni stają się widzialni, a nieuznawani zyskują głos. Rancière podkreśla, że polityka jest procesem ciągłego zakłócania i renegocjowania porządku społecznego przez demosa.

Porównując te dwie teorie, można zauważyć, że zarówno Laclau, jak i Rancière widzą demosa jako dynamiczny i zmieniający się konstrukt, który jest wynikiem procesów politycznych. Jednak ich podejścia do tworzenia i funkcji demosa różnią się w istotny sposób. Laclau koncentruje się na populizmie i hegemonii jako mechanizmach, za pomocą których grupy społeczne mogą artykułować swoje roszczenia i tworzyć wspólne tożsamości. W jego teorii, demos jest wynikiem sukcesu hegemonicznej walki, w której jedna grupa zyskuje dominację nad innymi poprzez skuteczną artykulację polityczną.

Rancière natomiast skupia się na równości jako podstawowym fakcie politycznym i na polityce jako procesie niezgody i zakłócania istniejących porządków. Demos w jego rozumieniu

pojawia się wtedy, gdy wykluczeni i niewidzialni zyskują głos i domagają się uznania swojej podmiotowości. W przeciwieństwie do Laclau, dla Rancière'a demos nie jest wynikiem hegemonicznej walki, ale aktem politycznym, który zakłóca i przekształca istniejące struktury władzy.

Obie teorie mają istotne implikacje dla współczesnej myśli politycznej. Laclau zwraca uwagę na znaczenie populizmu jako narzędzia mobilizacji politycznej, co jest szczególnie istotne w kontekście rosnącej popularności ruchów populistycznych na całym świecie. Jego analiza pokazuje, jak różne grupy społeczne mogą być zjednoczone wokół wspólnych celów i tożsamości, co może prowadzić do znaczących zmian politycznych.

Rancière natomiast podkreśla znaczenie równości i polityki niezgody, co jest istotne w kontekście walki o prawa i uznanie wykluczonych grup społecznych. Jego teoria pokazuje, jak polityka może być aktem emancypacji i przekształcania istniejących struktur władzy przez tych, którzy są tradycyjnie marginalizowani.

W konkluzji, analiza porównawcza teorii Ernesto Laclau i Jacquesa Rancière'a na temat demosa pozwala na głębsze zrozumienie różnorodnych podejść do tego kluczowego pojęcia w teorii politycznej. Oba podejścia podkreślają dynamiczny charakter demosa i jego związek z procesami politycznymi, jednak różnią się w swoich założeniach dotyczących mechanizmów tworzenia i funkcji demosa. Laclau koncentruje się na populizmie i hegemonii jako narzędziach mobilizacji politycznej, podczas gdy Rancière podkreśla równość i politykę niezgody jako fundamenty demosa. Oba podejścia oferują cenne perspektywy dla analizy współczesnych procesów politycznych i społecznych, a ich porównanie pozwala na pełniejsze zrozumienie skomplikowanej natury wspólnot politycznych w dzisiejszym świecie.

Jeżeli potrzebujesz konsultacji przy pisaniu pracy

licencjackiej lub magisterskiej, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - pomoc w pisaniu prac w granicach dozwolonych prawem